

Utlåtande 2005:21 RVII (Dnr 222-4271/2003)

Stadens jämställdhetspolitik

Motion av Désirée Pethrus Engström (kd) (2003:41)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande Motion (2003:41) av Désirée Pethrus Engström (kd) om stadens jämställdhetspolitik anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anfört i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Bakgrund

Désirée Pethrus Engström (kd) har inkommit med en motion (2003:41), *bilaga 2*, om att jämställdhet inte enbart är en kvinnofråga utan en fråga om mänskliga fri- och rättigheter. Motionären menar att jämställdhetsperspektivet ska genomsyra alla stadens verksamhets- och politikområden eftersom även politiska beslut som inte uttryckligen handlar om jämställdhet påverkar kvinnor och män olika.

Motionären skriver vidare att det i Stockholms stad är viktigt att analysera budgeten ur ett jämställdhetsperspektiv. Med utgångspunkt från detta föreslås att stadsledningskontoret får i uppdrag att utreda hur stadens arbete skulle kunna utföras med hjälp av 3R-metoden som förebild. 3R-metoden är ett analysinstrument för jämtegrering och har utvecklats av kommunförbundets projekt JämKom. Analysen visar hur makten fördelas mellan kvinnor och män och hur kön påverkar hur verksamheten utformas, organiseras och hur resurser fördelas.

Jämtegrering (sammansättning av orden jämställdhet och integrering) är det svenska ordet för engelskans Gender mainstreaming, dvs. strategi för att integrera jämställdhetsperspektiv i beslutsprocessens alla led.

Remisser

Ärendet har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Skarpnäck och Skärholmen.

Stadsledningskontoret föreslår att staden i första hand söker samverka med länsstyrelsen för ny strategi för stadens jämställdhetsarbete. En möjlighet är att fråga några förvaltningar och bolag om det finns intresse för ett gemensamt utvecklingsprojekt med stöd från Länsstyrelsen i Stockholms län.

Socialtjänstnämnden anser att motionen ligger väl i linje med den av staden redan antagna policyn i jämställdhetsfrågan. Jämställdhetsfrågor ska inte behandlas enskilt utan vara en självklar del i allt arbete och i alla beslut för att synliggöra eventuella brister. Nämnden föreslår vidare att det arbetssätt som utvecklas görs i samarbete med jämställdhetsrådet.

Stadsbyggnadsnämnden anser att metoden kan vara en väg att gå för att tydligare belysa rådande förhållanden, vad som skulle kunna göras för att ändra på värderingar, normer, kulturella system och maktförhållanden samt hur resurser fördelas.

Kungsholmens stadsdelsnämnd anser det berättigat att inom stadens nämnder och bolag följa upp jämställdheten mellan kvinnor och män, men anser sig sakna erfarenhet för att bedöma om metoden är ett bra sätt att inom Stockholms stad följa upp jämställdhetsfrågorna.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd finner den föreslagna 3R-metoden intressant och föreslår därför att ett projekt tillsätts med uppdraget att i några verksamheter pröva effekterna av 3R-metoden som verktyg för jämställdhet.

Skärholmens stadsdelsnämnd avstår från att besvara motionen.

Mina synpunkter

Jag håller med om att det är viktigt att mäta hur jämställdhetsarbetet i staden bedrivs. 3R-metoden finns dokumenterad i ett antal rapporter och är användbar för att beskriva de faktiska förhållandena. Därmed är det inte sagt att 3R-metoden passar i alla sammanhang eller att 3R-metoden alltid är den metod som är bäst.

Varje arbetsplats ska ha en jämställdhets- och mångfaldsplan och genom denna har också varje arbetsplats möjlighet att själv använda sig av 3R-metoden, eller annan lämplig metod om de så vill. Då begränsar man sig inte till en analysmetod utan kan välja den som fungerar bäst i sammanhanget. För att få en gemensam bild kan det naturligtvis finnas ett värde i att fastställa ett analysinstrument som är gemensamt för hela staden. Om en övergripande analysmetod ska införas måste tas i beaktande att andra analysinstrument än 3R-metoden redan finns och används i stadens jämställdhetsarbete.

I stadens jämställdhetspolicy anges att förvaltningschefer och direktörer har huvudansvaret för verksamheterna vilket innebär att högsta chef utvärderar och redovisar jämställdhetsresultatet i verksamhetsberättelsen. Jämställdhetspolicyen anger inte hur denna utvärdering ska ske.

I budget 2005 anges bl.a. att kommunstyrelsen ska synliggöra förhållanden för kvinnor och män på alla områden genom att könsuppdelad statistik, faktaunderlag och jämställdhetskonsekvenser i beslutsunderlag tas fram. I budget 2005 anges också att kommunstyrelsen ska fastställa direktiv för en utredning vars uppdrag ska vara att föreslå formerna och inriktningen för ett sammanhållet strategiskt arbete på kommuncentral nivå i frågor som rör jämlikhet och mänskliga rättigheter, dvs. jämställdhet, mångfald och diskriminering, integration och vissa demokratifrågor. Inom ramen för denna utredning kan även frågan om hur stadens strategiska jämställdhetsarbete ska kunna stärkas ingå. Utredningen bör ta ställning till om det är lämpligt att införa ett analysinstrument som är gemensamt för hela Stockholms stad eller om varje förvaltning eller bolag själv avgör vilket analysinstrument som passar.

Länsstyrelsen i Stockholms län har påbörjat ett utvecklingsarbete för Stockholms län. Arbetet innebär en ny strategi för jämställdhet i Stockholms län. Det finns möjligheter att ta del av Länsstyrelsens resurser för detta arbete. Kommunstyrelsens jämställdhetsråd bör därför tillfråga några förvaltningar och bolag om det finns intresse för ett gemensamt utvecklingsprojekt där staden söker samarbete och stöd från Länsstyrelsen i Stockholms län.

Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att kunskap om förhållanden i organisationer och på arbetsplatser inte automatiskt leder till förändring. En jämn fördelning av kvinnor och män förbättrar inte automatiskt villkoren för kvinnor generellt utan jämställdhetstänkandet måste genomsyra organisationen. Ett bra analysinstrument kan visa på bristerna men inte åtgärda dem.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin, Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att som svar på motionen anför följande.

Vi anser att jämställdhet utgår från alla människors lika värde. Arbetet för en ökad jämställdhet är viktigt men bör inte baseras på symboliska politiska projekt utan istället inriktas på att öka individens makt och möjligheter. Staden måste i likhet med andra arbetsgivare ta sitt ansvar och på olika sätt arbeta för en ökad jämställdhet.

Att jämställdhet i grunden måste vara en fråga om frihet innebär fortfarande att politiken på många områden måste förändras. Den offentliga sektorns monopol på kvinnodominerade verksamhetsområden som vård, undervisning och barn- och äldreomsorg utgör i dag ett hinder för jämställdhet mellan kvinnor och män. Monopolen har lett till inlåsnings effekter och låg löneutveckling främst för kvinnor. Avskaffande av monopol i kvinnodominerade verksamheter är därför ett viktigt steg i det fortsatta jämställdhetsarbetet.

Arbetet inom Stockholms stad med jämställdhetsfrågor kräver att man ständigt analyserar hur olika förslag gynnar respektive missgynnar män eller kvinnor. Detta kräver kunskap, uthållighet och en medveten strategi för jämställdhetsarbetet.

I dag finns fler analysinstrument att använda för jämställdhetsarbete inom kommunal verksamhet. Den i motionen föreslagna 3R-metoden är en av flera tänkbara metoder. De analysinstrument staden använder sig av bör därutöver i så stor utsträckning som möjligt vara samma som andra kommuners så att jämförelser mellan kommuner kan genomföras i syfte att vidareutveckla och förbättra arbetet.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2003:41) av Désirée Pethrus Engström (kd) om stadens jämställdhetspolitik anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anför i utlåtandet.

Stockholm den 26 januari 2005

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Margareta Olofsson

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin, Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) med hänvisning till reservationen av (m) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ewa Samuelsson* (kd) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. bifalla motionen
2. därutöver anföra följande.

Alla människors lika värde är utgångspunkten och förutsättningen för en god jämställdhetspolitik. Det innebär naturligtvis att män och kvinnor har såväl samma rättigheter som skyldigheter. Inom yrkeslivet är bristen på jämställdhet fortfarande påtaglig. Kvinnor tjänar generellt sett mindre än vad män gör. Yrken som traditionellt utövas av kvinnor är dessutom ofta mycket dåligt betalda. Lika viktigt som det är att fler män söker sig till dessa yrken är det att dessa yrken uppvärderas då de som utför arbetet gör en enormt viktig insats.

Att arbeta med jämställdhetsfrågor kräver att man ständigt har jämställdhetsglasögonen på och analyserar hur olika förslag gynnar respektive missgynnar män eller kvinnor. Detta kräver kunskap, uthållighet och en medveten strategi för jämställdhetsarbetet. Idag finns fler analysinstrument att använda för att mäta jämställdhetsarbete. Självklart kan staden välja annan metod än den enligt motionen föreslagna 3R – metoden. Viktigast är att det blir ett genomtänkt och regelbundet system. Jämställdhetsfrågorna kräver professionell hantering och dessa frågor bör hanteras av de som i övrigt har centrala beslutsfunktioner.

ÄRENDET

Désirée Pethrus Engström (kd) har inkommit med en motion (2003:41), bilaga 2, om att jämställdhet inte enbart är en kvinnofråga utan en fråga om mänskliga fri- och rättigheter. Motionären menar att jämställdhetsperspektivet ska genomsyra alla stadens verksamhets- och politikområden eftersom även politiska beslut som inte uttryckligen handlar om jämställdhet påverkar kvinnor och män olika.

Motionären skriver vidare att det i Stockholms stad är viktigt att analysera budgeten ur ett jämställdhetsperspektiv. Med utgångspunkt från detta föreslås att stadsledningskontoret får i uppdrag att utreda hur stadens arbete skulle kunna utföras med hjälp av 3R-metoden som förebild. 3R-metoden är ett analysinstrument för jämtegrering och har utvecklats av kommunförbundets projekt JämKom. Analysen visar hur makten fördelas mellan kvinnor och män och hur kön påverkar hur verksamheten utformas, organiseras och hur resurser fördelas.

Jämtegrering (sammansättning av orden jämställdhet och integrering) är det svenska ordet för engelskans Gender mainstreaming, dvs. strategi för att integrera jämställdhetsperspektiv i beslutsprocessens alla led.

REMISSER

Ärendet har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Skarpnäck och Skärholmen.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 31 mars 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Jämställdhetsarbetet i Stockholms stad

Kommunfullmäktige har det övergripande ansvaret för stadens jämställdhetsmål och policy. För att stärka jämställdhetsarbetet i Stockholms stad finns ett centralt jämställdhetsråd med politiker, personalföreträdare samt förvaltnings- och bolagschefer.

Förverkligandet av jämställdhetsmål och åtgärder åvilar respektive nämnd och styrelse. Förvaltningschefer och bolagschefer har huvudansvaret för verksamheterna vilket innebär att högsta chef:

- ? *Ansvarar* för att jämställdhetsarbetet genomförs med mål och åtgärder enligt jämställdhetspolicy, lag och kollektivavtal
- ? *Upprättar* jämställdhetsplaner i samband med verksamhetsprogrammet
- ? *Utvärderar* och redovisar jämställdhetsresultatet i verksamhetsberättelsen.

Rådet följer årligen upp jämställdhetsarbetet via stadens cirka 50 jämställdhets- och mångfaldsplaner. Utifrån förslag eller resultat i planerna kan rådet ta initiativ till specifika utvecklingsinsatser.

I jämställdhetsrådets verksamhetsplan för år 2004 har rådet bland annat beslutat att påbörja arbetet med att utveckla strategier för jämställdhetsarbetet.

Svenska Kommunförbundets strategi med 3R-metoden är en välkänd och genomarbetad strategi i Sverige. Strategin finns dokumenterad i huvudrapporten *Härifrån till Jämställdheten* samt i ett antal delrapporter. Förutom 3R-metoden finns dock idag även andra erfarenheter som kan hämtas från såväl offentlig som privat verksamhet. Kunskap om jämställdhetsintegrering och metodutveckling har även dokumenterats i metodhandboken *Gör det jämt – att integrera jämställdhet i utvecklingen* utgiven av Näringsdepartementet.

Länsstyrelsen i Stockholms län påbörjade oktober 2003 ett nytt utvecklingsarbete för Stockholms län. Arbetet innebär en ny strategi för jämställdhet i Stockholms län. Ett handlingsprogram har tagits fram *Sthlm jämt 2004-2006*. Programmet är ett samarbete mellan Svenska ESF-rådet Växtkraft Mål 3 och Länsstyrelsen i Stockholms län. Projektet gick in i en genomförandefas februari 2004.

Syftet med utvecklingsarbetet är att utveckla och testa en ny modell för regionalt jämställdhetsarbete. Modellen, en regional plattform, ska bl.a. resultera i en länsstrategi för jämställdhet, med medel från Mål 3 till jämställdhetsinsatser, strukturfåverkan och integrering av jämställdhet i det regionala tillväxtprogrammet. Projektet är uppdelat i tre faser: En förberedelsefas från och med 1 oktober 2003 till och med den 15 februari 2004. Genomförandefasen kommer att pågå under 2004 och 2005. Projektet avslutas under 2006 med en spridningsfas. En förutsättning för att projektet ska nå uppsatta mål är en strategi med tydliga och gemensamma mål samt ökad kunskap om jämställdhetsintegrering.

Representanter från Länsstyrelsen i Stockholms län presenterar programmet på Jämställdhetsrådets sammanträde den 14 april 2004.

Stadsledningskontorets förslag

Länsstyrelsens handlingsplan innebär utbildningsinsatser och stöd i ett utvecklingsarbete som rör Stockholms län i sin helhet och möjlighet för erfarenheter mellan olika aktörer inom länet samt möjligheter till att ta del av de resurser som står länsstyrelsen till buds.

Stadsledningskontoret förslår därför att i första hand söka samverka med länsstyrelsen för ny strategi för stadens jämställdhetsarbete. Intresse för jämställdhetsutveckling med hög kvalitet för medarbetare och brukare finns bland stadens bolag och förvaltningar. En möjlighet är att fråga några förvaltningar och bolag om det finns intresse för ett gemensamt utvecklingsprojekt med stöd från Länsstyrelsen i Stockholms län.

Socialtjänstnämnden beslöt den 23 mars 2004 följande

1. Socialtjänstnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Tjänsteutlåtandet överlämnas till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av ledamöterna *Ann-Katrin Åslund m.fl.* (fp) och *Désirée Pethrus Engström* (kd), *bilaga 1*.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande av den 27 februari 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Att jämställdhetsperspektivet ska genomsyra alla stadens områden fastställs i Stockholms stads jämställdhetspolicy under rubriken "Stadens verksamhet gentemot stadens invånare". Vikten av att främja jämställdheten i alla instanser slås också fast i EU:s fjärde handlingsprogram. För socialtjänsten som erbjuder service till utsatta människor är frågan om rättvis fördelning av resurser till kvinnor och män extra viktig. Förvaltningen anser därför att motionen ligger väl i linje med den av staden redan antagna policyn i jämställdhetsfrågan.

I stadens jämställdhetspolicy slås vidare fast att jämställdhetsfrågor inte ska behandlas enskilt eller vid sidan av ordinarie verksamhet utan ingå som en självklar del i allt arbete och i alla beslut för att synliggöra eventuella brister.

Ett problem med jämställdhetsarbetet är dock att det sällan varit preciserat i mätbara mål. Att som motionären föreslår, använda en systematisk metod för analys av jämställdhetsperspektivet i t.ex stadens budget skapar möjlighet till precision och mätbara mål vilket förvaltningen anser vara en viktig del i arbetet med jämställdhet.

Andra metoder som har använts i mainstreamingarbete bör dock också beaktas. Till exempel utökades 3 R metoden till en 4 R metod när ett program genomfördes på socialdepartementet för att integrera de nationella jämställdhetsmålen i all verksamhet som hör till Socialdepartementet. Den fjärde dimensionen som tillfördes metoden var restriktioner. Med restriktioner avses olika typer av avgränsningar (oavsett om det handlar om tillgång till data eller resursfördelning). Restriktioner kan styra en viss verksamhet, till exempel budget- eller kostnadsrestriktioner. Genom att tillföra Restriktioner som ett fjärde R i metoden möjliggörs en avgränsning av analysen och probleminventeringen. Andra metoder som använts i mainstreamingarbete är jämställdhetsreflexen, JämKas, konsekvensanalys m.fl.

Sammanfattningsvis instämmer förvaltningen med motionären i det övergripande syftet att införa ett analysinstrument som både konkretiserar och preciserar jämställdhetsarbetet i staden. Eftersom det finns andra metoder utvecklade inom samma projekt på Kommunförbundet bör dock användningen av andra analysinstrument också övervägas.

För att stärka jämställdhetsarbetet i Stockholms stad har ett centralt jämställdhetsråd inrättats med politiker, personalföreträdare samt förvaltnings- och bolagschefer.

Syftet med jämställdhetsrådet är att utveckla strategier för att uppnå jämställdhetsmålen och driva på det jämställdhetsarbete som utförs inom stadens olika förvaltningar, bolag och stiftelser. Förvaltningen föreslår därför att arbetet med 3 R-metoden eller annan lämplig metod för jämställdhetsarbete utvecklas i nära samarbete med jämställdhetsrådet.

Stadsbyggnadsnämnden beslöt den 10 juni 2004 att överlämna och åberopa tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden *Lotta Edholm* (fp) och *Katariina Gūven* (fp), bilaga 1.

Reservation anfördes av *Mats G. Nilsson* (m), *Joakim Larsson* (m) och *Ingvar Snees* (m), bilaga 1.

Reservation anfördes av *Kerstin Rossipal* (kd), bilaga 1.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande av den 17 mars 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Det här är en väldigt viktig fråga och det finns förstås fortfarande mycket att göra. Det finns idag en ökad medvetenhet om jämställdhet, men den är inte nödvändigtvis kopplad till handling.

Metoden som beskrivs ovan kan vara en väg att gå för att tydligare belysa rådande förhållanden och möjligen få svar på vad som skulle kunna göras för att ändra på värderingar, normer, kulturella system och maktförhållanden samt hur resurser fördelas.

Kontoret föreslår att man inför nästa steg i processen tittar på vad arbetet med 3R-metoden i Göteborg har gett. Vad har man uppnått? Har det skett några förändringar där som Stockholm kan dra lärdom av?

Kommunstyrelsens demokratiberedning beslöt den 22 mars 2004 att överlämna och åberopa stadsledningskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Henrik Ehrenberg* (kd), bilaga 1.

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslöt den 19 februari 2004 att överlämna och återropa tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Niclas Widjeskog* (kd) med hänvisning till sitt förslag att nämnden skulle bifalla motionen i sin helhet.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 19 januari 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Internationella undersökningar brukar visa att Sverige är ett av världens mest jämställda länder, när det gäller jämställdhet mellan könen. Trots det finns fortfarande situationer i Sverige där det ena könet på grund av tradition och fördomar prioriteras framför det andra. I och med att fysiskt tunga kroppsarbeten så gott som försvunnit finns idag ytterst få tillfällen då det skulle vara sakligt berättigat att ge det ena könet företräde framför det andra.

Problemet med kvotering är att kvoteringen i sig innebär att man ger det ena könet företräde framför det andra. Det domineras de flesta av stadsdelsnämndens verksamheter av kvinnor. Ibland prioriteras därför män vid rekrytering, vilket kan innebära att kvinnor känner sig diskriminerade.

Förvaltningen anser det berättigat att inom stadens nämnder och bolag följa upp jämställdheten mellan kvinnor och män. Den av motionären föreslagna 3R-metoden har bl.a. använts i Göteborg och av Svenska Kommunförbundet. Förvaltningen saknar egen erfarenhet av metodens kostnader, tidsåtgång och resultat och kan därför inte bedöma om just metoden är ett bra sätt att inom Stockholms stad följa upp jämställdhetsfrågorna.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslöt den 1 april 2004 följande

1. Skarpnäcks stadsdelsnämnd överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar till kommunstyrelsen på remissen angående motion av Désirée Pethrus Engström (kd) om stadens jämställdhetspolitik.
2. Skarpnäcks stadsdelsnämnd ger förvaltningen i uppdrag att återkomma till nämnden med projektförslag för att pröva 3R-metoden.
3. Skarpnäcks stadsdelsnämnd anför därutöver:

Att arbeta med jämställdhetsfrågor kräver att man ständigt har jämställdhetsglasögonen på och analyserar hur olika förslag gynnar respektive missgynnar män eller kvinnor. Detta kräver kunskap, uthållighet och en medveten strategi för jämställdhetsarbetet.

Det är därför positivt att läsa förvaltningens förslag som visar på en medveten vilja att prioritera och gå vidare med jämställdhetsarbetet genom att föreslå

att ett projekt tillsätts med uppdraget att i några verksamheter pröva effekterna av 3R-metoden som verktyg.

Även om det, som förvaltningen skriver, inte räcker med en utvärdering enligt denna metod för att uppnå ökad jämställdhet så är det ändå ett tydligt sätt att arbeta med denna fråga och det går att få fram mätbara resultat.

Idag finns fler analysinstrument att använda för jämställdhetsarbete inom kommunal verksamhet vilket möjliggör för förvaltningar att pröva olika utvärderingsmetoder. Resultaten kan sedan jämföras och sammanställas för att underlätta jämställdhetsarbetet i våra verksamheter framöver.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 8 mars 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Förvaltningen finner den föreslagna 3R metoden intressant och föreslår därför att ett projekt tillsätts med uppdraget att i några verksamheter pröva effekterna av 3R metoden som verktyg för jämställdhet.

Skärholmens stadsdelsnämnd beslöt den 12 maj 2004 att avstå från att besvara remissen.

RESERVATIONER M.M.

Socialtjänstnämnden

Reservationen av ledamöterna Ann-Katrin Åslund m.fl. (fp) och Désirée Pethrus Engström (kd) är av följande lydelse.

Socialtjänstnämnden föreslås besluta följande.

1. Socialtjänstnämnden godkänner i huvudsak förvaltningens förslag.
2. Därutöver anför nämnden följande.

Att arbeta med jämställdhetsfrågor kräver att man ständigt har jämställdhetsglasögonen på och analyserar hur olika förslag gynnar respektive missgynnar män eller kvinnor. Detta kräver kunskap, uthållighet och en medveten strategi för jämställdhetsarbetet.

Idag finns fler analysinstrument att använda för jämställdhetsarbete inom kommunal verksamhet. Självklart kan staden välja annan metod än den enligt motionen föreslagna 3R – metoden. Viktigast är naturligtvis att det blir ett genomtänkt och regelbundet system.

SPO-utredningen har föreslagit att stadens jämställdhetsråd ska läggas ner till förmån för att lägga in jämställdhetsfrågorna direkt under kommunstyrelsen. Det verkar råda relativt stor politisk enighet om att det är viktigt att lyfta dessa frågor högre upp, närmare dem som har den viktiga beslutfunktionen inom kommunstyrelsen. Därför bör staden snarast genom sina borgarråd komma med förslag till hur man avser att arbeta med jämställdhetsanalys av exempelvis stadens budget. Borgarråden bör ge direktiv till nämnder och förvaltningar om vilka mål man vill uppnå på jämställdhetsområdet. För socialtjänstens del kan det exempelvis handla om att utreda om vi ger lika stora resurser till manliga respektive kvinnliga missbrukare, om vi ger kvinnojourer tillräckligt med resurser för att förbättra situationen för utsatta kvinnor jämfört med vilka stödformer som finns för män i vår stad.

Ett sådant arbetssätt kan initialt uppfattas som omfattande, men det kommer förhoppningsvis att med tiden bli en naturlig verksamhet som ses som självklar.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservationen av vice ordföranden Lotta Edholm (fp) och Katariina Güven (fp) är av följande lydelse.

Kontorets tjänsteutlåtande är obegripligt och bör därför avslås. Å ena sidan hävdar kontoret att mycket återstår att göra, å andra sidan att detta inte nödvändigtvis är

”kopplat till handling”. Å tredje sidan hävdar kontoret att man trots detta bör studera vad som uppnåtts i Göteborg genom den metod som där använts för att uppnå bättre jämställdhet. Varför man bör göra detta är höljt i dunkel eftersom en analys saknas.

Jämställdhet mellan män och kvinnor uppstår inte genom en slump utan genom hårt arbete. De reformer som vi idag anser som självklara, t ex rösträtt, arvsrätt, lika lön för lika arbete, särbeskattning och barnomsorg har tillkommit genom framförallt liberalers genomtänkta arbete på detta område.

Män och kvinnor är inte jämställda. Fortfarande får kvinnor lägre lön än män för exakt samma arbete. Fortfarande diskrimineras kvinnor på landets arbetsplatser. Fortfarande anser arbetsgivare att kvinnor, men inte män, blir föräldrar när de blir föräldrar.

Jämställdhet är först och främst en frihetsfråga. Rätten att bestämma över sitt eget liv utan att fördomar lägger hinder i vägen är fundamental. Huruvida 3 R-metoden, som i motionen föreslås användas, är den rätta metoden kan man säkert ha olika åsikter om. Kontorets analys ger dock ingen vägledning.

Reservationen av Mats G. Nilsson (m), Joakim Larsson (m) och Ingvar Snees (m) är av följande lydelse.

Jämställdhet kan aldrig byggas genom symboliska politiska projekt utan blir möjlig först när individens makt ökar och politikernas och byråkraternas minskar.

Att jämställdhet i grunden måste vara en fråga om frihet innebär fortfarande att politiken på många områden måste förändras. Den offentliga sektorns monopol på kvinnodominerade verksamhetsområdet som vård, undervisning och barn- och äldreomsorg utgör idag stora hinder för jämställdhet mellan kvinnor och män. Monopolen har lett till inlåsnings effekter och dålig löneutveckling främst för kvinnor. Avskaffade monopol och konkurrensutsättning av kvinnodominerade verksamhetsområdet är därför en viktig jämställdhetsfråga.

Avvecklade monopol och långsiktig förändring av attityder utgör således alltid ett bättre alternativ än ny statlig eller kommunal byråkrati för att på politisk väg söka lösa problemen. I det läget är det svårt att se några speciella skäl till att starta projekt enligt just 3R-metoden inom stadsbyggnadskontoret. Det är viktigt att förändra – men utan politiska åtgärder och utan att förstärka skillnaden mellan mäns och kvinnors livsvillkor. Vi vill inte bidra till att kvinnor och män fortsätter att uppfattas som väsensskilda.

Reservationen av Kerstin Rossipal (kd) är av följande lydelse.

Att arbeta med jämställdhetsfrågor kräver att man ständigt har jämställdhetsglasögonen på och analyserar hur olika förslag gynnar respektive missgynnar män eller kvinnor. Detta kräver kunskap, uthållighet och en medveten strategi för jämställdhetsarbetet.

Idag finns fler analysinstrument att använda för jämställdhetsarbete inom kommunal verksamhet. Självklart kan staden välja annan metod än den enligt motionen föreslagna 3R – metoden. Viktigast är naturligtvis att det blir ett genomtänkt och regelbundet system.

SPO- utredningen har föreslagit att stadens jämställdhetsråd ska läggas ner till förmån för att lägga in jämställdhetsfrågorna direkt under kommunstyrelsen. Det verkar råda relativt stor politisk enighet om att det är viktigt att lyfta dessa frågor högre upp, närmare dem som har den viktiga beslutfunktionen inom kommunstyrelsen. Därför bör staden snarast genom sina borgarråd komma med förslag till hur man avser att arbeta med jämställdhetsanalys av exempelvis stadens budget. Borgarråden bör ge direktiv till nämnder och förvaltningar om vilka mål man vill uppnå på jämställdhetsområdet. För socialtjänstens del kan det exempelvis handla om att utreda om vi ger lika stora resurser till manliga respektive kvinnliga missbrukare, om vi ger kvinnojourer tillräckligt med resurser för att förbättra situationen för utsatta kvinnor jämfört med vilka stödformer som finns för män i vår stad.

Ett sådant arbetssätt kan initialt uppfattas som omfattande, men det kommer förhoppningsvis att med tiden bli en naturlig verksamhet som ses som självklar.

Kommunstyrelsens demokratiberedning

Reservationen av Henrik Ehrenberg (kd) är av följande lydelse.

Förslag till beslut

Att i huvudsak godkänna stadsledningskontorets förslag till beslut

Att därutöver anföra

Att arbeta med jämställdhetsfrågor kräver att man ständigt har jämställdhetsglasögonen på och analyserar hur olika förslag gynnar respektive missgynnar män eller kvinnor. Detta kräver kunskap, uthållighet och en medveten strategi för jämställdhetsarbetet.

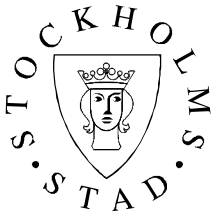
I dag finns fler analysinstrument att använda för jämställdhetsarbete inom kommunal verksamhet. Självklart kan staden välja annan metod än den enligt motionen föreslagna 3R – metoden. Viktigast är naturligtvis att det blir ett genomtänkt och regelbundet system.

Om man till fullo skulle följa stadsledningskontorets resonemang kan man dock få intrycket att allt är bra som det är i staden, alternativt att de metoder som väljs för jämställdhetsarbetet är mindre viktigt.

SPO- utredningen har föreslagit att stadens jämställdhetsråd ska läggas ner till förmån för att lägga in jämställdhetsfrågorna direkt under kommunstyrelsen. Det verkar råda relativt stor politisk enighet om att det är viktigt att lyfta dessa frågor högre upp, närmare dem som har den viktiga beslutfunktionen inom kommunstyrelsen. Därför bör staden snarast genom sina borgarråd komma med förslag till hur man avser att

arbeta med jämställdhetsanalys av exempelvis stadens budget. Borgarråden bör ge direktiv till nämnder och förvaltningar om vilka mål man vill uppnå på jämställdhetsområdet. För socialtjänstens del kan det exempelvis handla om att utreda om vi ger lika stora resurser till manliga respektive kvinnliga missbrukare, om vi ger kvinnojourer tillräckligt med resurser för att förbättra situationen för utsatta kvinnor jämfört med vilka stödformer som finns för män i vår stad.

Ett sådant arbetssätt kan initialt uppfattas som omfattande, men det kommer förhoppningsvis att med tiden bli en naturlig verksamhet som ses som självklar.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2003:41

2003:41   Motion av Désirée Pethrus Engström (kd) om stadens jämställdhetspolitik

Utgångspunkten för kristdemokratiskt jämställdhetspolitik är alla människors lika värde. Jämställdhet är inte enbart en kvinnofråga utan ytterst en fråga om mänskliga fri- och rättigheter. Det handlar om kvinnors och mäns lika möjligheter att förverkliga sina rättigheter men även skyldigheter att respektera andras. Det ska gälla för alla livets väsentliga områden. I vårt budgetförslag för 2004 lyfte vårt part därför fram vikten av att jämställdhetsperspektivet ska genomsyra alla stadens verksamhets- och politikområden. Det innebär att förslag och beslut ska analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv för att klarlägga möjliga konsekvenser för kvinnor och män. Politiska beslut, även sådana som inte uttryckligen handlar om jämställdhet, påverkar kvinnor och män olika.

Kommunförbundets projekt JämKom har utvecklat analysinstrument för jämtegrering, 3 R-metoden. Genom att jobba med frågor kring Representation (vem beslutar/verkställer), Resurser (hur fördelas resurserna) och Realia (vilka villkor/normer styr de förstnämnda kriterierna) kan man analysera verksamheten ur ett jämställdhetsperspektiv. Analysen visar hur makten fördelas mellan kvinnor och män och hur kön påverkar hur verksamheten utformas, organiseras och hur resurser fördelas. Det handlar om att klargöra vilka normer som styr, något som vanligtvis är så självklart i en verksamhet att det inte syns. Förutsättningarna för bra politiska beslut ökar när kvinnor och män finns jämnt representerade i alla beslutande församlingar. Samma sak gäller naturligtvis när de politiska besluten ska verkställas ute i stadens verksamheter.

I Stockholms kommun är det viktigt att analysera budgeten ur ett jämställdhetsperspektiv. Därför bör representationen mellan kvinnor och män i stadens nämnder, styrelser och bolag redovisas. Sedan bör man undersöka hur resurserna i budgeten fördelas, om de tillfaller både flickor/pojkar, kvinnor/män

i lika omfattning. Slutligen bör villkor och kriterier för resursfördelningen ses över. I Göteborg har man arbetet utifrån 3 R-metoden. Detta sätt att arbeta med jämställdhetsfrågor borde även användas i Stockholms stad.

Utifrån nämnda synvinkel vill jag med hänvisning till ovanstående föreslå kommunfullmäktige besluta

- att ge stadsledningskontoret i uppdrag att utreda hur stadens arbete skulle kunna utföras med hjälp av 3 R-metoden som förebild. En sådan utredning bör i huvudsak redovisa hur stadens resurser, så som de fördelas i kommunfullmäktiges budget, påverkar kvinnor och män ur ett jämställdhetsperspektiv. Dessutom bör representationen mellan kvinnor och män i stadens nämnder, styrelser och bolag redovisas samt vilka villkor som ställs för att få tilldelade resurser.

Stockholm den 11 december 2003

Désirée Pethrus Engström